

Buddhizmin Bölünüşü ve Yayıldığı Yerler (2)

Buddhizmin Tibet'te aldığı isim Lamaizmdir (La-ma: Süper insan). Aslında Tibet'te yaşayan din, bir tür Şamanizm olan Bön dini idi. 5. yüzyıldan itibaren Buddhist kitaplar Tibet'e geliyor, ancak pek ilgi görmüyordu. 7. yüzyılın ortalarında kral Srongtsen Gampo Tibet'in kapılarını Buddhizme açtı ve böylece bu kişi Tibet Buddhizminin kurucusu olarak anılır oldu. 8. yüzyılda Tibet'e gelen Padmasambhava, Tantrizmi öğretti. Bu kişi Vacrayāna'yı mükemmel uygulayan bir insandı. Tibet Buddhizminin dört okulu vardır. Hint metinlerinin çoğunun bugün sadece Tibetçesini bulabiliyoruz.

Öte yandan Buddhizmi 520'de Çin'e getiren Bodhidharma, Zen Buddhizmi kurmuş oluyordu. Zen'de metinlere, sözcük ve harflere bağlı kalmadan, doğrudan ve özel bir iletişimle Buddha düşüncesi uygulanabilir ve Nirvāna yolu açılabilirdi. Hui-Neng Hintli özellikler gösteren Zen Buddhizmi tamamen Çinlileştirdi (7. yüzyıl). Buddhizm dövüş biçimlerini de etkilemişti. O nedenle Çin'de savaş sanatları büyük bir gelişme katetti.

Buddhizm bugün Avrupa ve Amerika kıtasına doğru da yayılmaktadır. Buddhizm tanrısız, kurbansız ve ağır ibadetler içermeyen saf yapısıyla yeryüzündeki pek çok ulusun rahatlıkla benimseyebileceği bir yapı gösterir. Öğretiyle yayılmış,

savaş yoluyla yayılmamış bir dindir. Akli bir kenara bırakmak şöyle dursun, her aşamada akli kullanarak biçimlenmiştir. Bazı efsaneler ve eski düşünce biçimleri dinin içine sızmışsa da 2500 yıl önceki saf halini görebilmek çok zor değildir. Buddha geride yerine geçecek kimseyi belirlememiştir. O, Dhammayı izlemeyi salık vermiş, ayrıca herkesin kendi kendine ışık olması gerektiğini söylemiştir. Diğer dinlerde sıkça görülen metafizik, sihir, büyü gibi anlaşılmaz şeyler öz Buddhizmde yoktur (Mahāyāna Buddhizmi hariç). Buddha yanlış öğretilerin ve Brāhmanların yaptıkları sihir ve büyülerin karanlık olduğunu, kendi düşüncelerinin ise güneş ve ay gibi parlak ve açık olduğunu söylemektedir (Anguttaranikāya III, 129). Gerçekten diğer birçok dini, inançları soyut temellere dayandığı için eleştirmek zordur ve inananlarını kızdırır. Buddhizm ise eleştirilebilir ve inananları daha hoşgörülüdür. Hattâ Buddhizmin oluşmasında eleştirel bakışlar büyük rol oynamıştır. Tanrı veya tanrılarla görüşüğünü öne sürmeyen, sadece kendine ve düşüncelerine güvenen tarihi bir kişilik olarak Buddha, zamanın geçiciliğini temel almıştı ve başka birçok düşünürün yaptığı gibi tersine o, tanrı nedir, dünya nedir, biz neyiz gibi soruları yanıtsız bırakmayı uygun görmüştü. O bir etik devrimcisiydi. İnsanı ve toplumu doğanın acımasız çarkından çıkarıp sosyal bir varlık olarak kabul ederek birbirini incitmeden yaşamının yolunu göstermiştir. İnsanlara, çağlara ve toplumlara göre değişen, göreceli gerçeği değil, “Mutlak Gerçeği” kavrayarak şimdikinden çok daha farklı bir yaşamı benimsemeyi göze alacak sosyal bir varlık. Onun bu düşüncelerinin

2500 yıldır yaşadığı düşünülecek olursa, hiç de küçümsenmeyecek bir olgu olduğu kolaylıkla anlaşılacaktır.